

Billesné Rácz Marianne:**Az iskolaérettség fogalma, vizsgálata, tankötelezettség**

Az iskolakezdés a gyermek életének egyik legjelentősebb fordulópontja. Az indulás meghatározza iskolai pályafutását, ami későbbiekben egész életére kihat. Ha nem megfelelő időben történik a beiskolázás, vagy ha a fejletlen képességek, pszichés problémák korrekciója nem történik meg annak, hosszú távú negatív következményei lehetnek: tanulási nehézség, beilleszkedési, magatartási problémák, érzelmi, pszichés tünetek.

Az **iskolaérettség összetett fogalom**, a gyermek egész személyiségének fejlettségét foglalja magába. A gyermeknek testileg, pszichés és szociális szempontból egyaránt alkalmasnak kell lennie az iskolai élet megkezdésére.

Biológiai jellemzők:

- Optimális testi fejlettség (testalkat változása, fogváltás megkezdése) és egészségi állapot.
- Idegrendszer megfelelő érettsége, mely magába foglalja a nagy és finom mozgások, valamint látás-kézmozgás összerendezettségét, figyelem összpontosítás képességét, terhelhető legyen, ne legyen fáradékony.

Pszichés alkalmasság kritériumai:

- Értelmi fejlettség: gondolkodás terén lényeglátás, következtetések alkotása, ok-okozati összefüggések felismerése, mennyiségfogalom kialakulása, emlékezeti befogadás és felidézés képessége.
- Beszédkészség: tiszta hangképzés (formai vonatkozás) és megfelelő szókincs, kifejezőkészség (tartalmi vonatkozás)
- Munkaérettség, feladattudat, monotonia tűrés – képes legyen megkülönböztetni a játékot a feladattól, munkától.
- Érzelmi, akarati érettség: képes legyen önmaga irányítására, mozgásigényének akaratlagos leküzdésére.
- Érdeklődés, motiváltság.

Szociális érettség:

- Alkalmazkodás és beilleszkedés készsége
- Szabálytudat
- Közösség igénye, kapcsolatkötés képessége
- Felnőtt irányításának elfogadása
- Önkiszolgálás, bizonyos önállóság

Az iskola éretlen gyermek egész személyiségében vagy több részterületen lassabban fejlődött. Jellemzőek lehetnek a következők: Nem alakult ki az iskolás testforma vagy teherbíró képessége gyenge, fizikailag-szellemileg fáradékony. Figyelme könnyen elterelődik. Gondolkodása nem a tényeket ragadja meg, hanem a számára érzelmileg fontosat. Munkaérettsége nem megfelelő, játékos. Szabálytudata kialakulatlan. Kudarcot nehezen tűri. Önuralma, akarata fejletlen, érzelmei uralkodnak felette. Esetleg túl visszahúzódozó, bátortalan, sok biztatást igényel.

Ilyen esetekben célszerű a gyermek számára még 1 évet biztosítani, hogy a teljesítményhelyzet, megfelelés folyamatos terhe nélkül, az óvodában maradván érhesse a megfelelő fejlettséget, érettséget.

A fentiekből látható, hogy az iskolaérettség nem csupán értelmi képességek szintjét jelenti, hanem egy sokkal összetettebb fogalom. A megfelelő fejlettség eléréshez részben spontán, természetes érés, részben az óvodai és otthoni foglalkozás, kiegyensúlyozott, odafigyelő családi háttér szükséges.

Gyakran szükség lehet szakemberek segítségére:

- beszédproblémák esetén logopédiai foglalkozásra
- részképességek fejletlensége esetén fejlesztő pedagógiai foglalkozásra
- érzelmi kiegyensúlyozatlanság, beilleszkedési és viselkedési problémák esetén pszichoterápiára

Amennyiben a gyermek összességében iskolaérett, de 1-2 területen elmaradása van (ill. életkora miatt mindenképpen be kell őt iskoláztatni) az iskolakezdés után is lehetőség van a különböző szakemberek segítségét igénybe venni (fejlesztőpedagógus, logopédus az iskolában, pszichológus és fejlesztőpedagógus a nevelési tanácsadóban).

Az iskolakezdésről leggyakrabban az óvodapedagógusok és szülők közösen döntenek. Amennyiben kérdés vagy bizonytalanság merül fel az óvoda ill. a szülő kérheti a Nevelési Tanácsadó vizsgálatát.

Az **iskolaérettségi vizsgálaton** csoportos és egyéni helyzetben kapunk képet a gyermek képességeiről (rajzkészség, számolás, gondolkodás, emlékezet) valamint szociális és pszichés érettségéről. A szülővel folytatott anamnézis felvétel és beszélgetés során tájékozódunk terhesség, szülés körülményeiről, a gyermek fejlődéséről, az életében bekövetkezett nagyobb változásokról, fontosabb történésekről, esetleges nevelésével kapcsolatos nehézségekről.

A javaslat kialakításához figyelembe vesszük az óvónő által készített pedagógiai jellemzést, valamint, ha fejlesztő pedagógus, pszichológus vagy logopédus szakember foglalkozik a gyermekkel, az ő véleményét is.

A vizsgálat végén javaslatunkat megbeszéljük a szülővel. A gyerek érdekeit szem előtt tartva igyekszünk a legmegfelelőbb megoldást találni. Szakvéleményünk javaslata alapján az iskolába történő felvételtől az iskola igazgatója dönt.

Tankötelezettség

Az iskolakezdés lehetőségeit a hatályos Köznevelési törvény határozza meg:

- Ha a gyermek augusztus 31.-ig betölti a 7. életévét mindenképpen meg kell kezdenie tanulmányait.
- Ha szeptember 1. - december 31. között tölti a 6. életévét (évvesztes) – szükség esetén maradhat az óvodában még 1 évet, ehhez Nevelési Tanácsadó szakvéleménye és az óvoda befogadó nyilatkozata szükséges.
- Ha január 1. - május 31. között tölti a 6. életévét – tanköteles - szükség esetén maradhat óvodában, óvodai vagy Nevelési Tanácsadó javaslatra
- Ha június 1. - augusztus 31. között tölti a 6. életévét – nem tanköteles, de ha fejlettsége, érettsége megfelel, elkezdheti az iskolát – Nevelési Tanácsadó szakvéleménye szükséges.